

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGZÁDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETI LAP.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Szerkesztőségi iroda:

Csik-Szereda

Vár utca 214. sz. alatt,
hová

a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:

Györgyjakab Márton

könyvnyomdája

hová

az előfizetési pénzek és
hirdetések küldendők.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 4 frt.

Félévre . . . 2 frt.

Negyedévre . . . 1 frt.

Hirdetési díjak:

3 hasábos petsorsóért vagy
annak helyéért 5 kr.

Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.

Nyilttéri cikkek

soronként 10 kr-ért közöl-
tetnek.

Tanügyi karczolatok.

I.

A történészek jobbainak elfogadott véleménye és kutatásai szerint mi székelyek már közel másfél ezredév óta lakjuk e bércezes kis hazát. E hon minden porszemét őseink kiömlő vére öntözve szerzette meg, védte, tartotta fönn a letűnt századok folyamán vívott csaták villamos zivataraiiban.

Ma, habár az egész világ a szuronyok hegyére támaszkodva (védi, tartja fönn e megvédett földből számára kihalított parcellát, mint hazája földjét, mint bölcsőjét és leendő sírhelyét: mégis ma a népek és nemzetek — s így ezek között mi székelyek is — az isteni gondviselés által számunkra kijelölt e haza és annyira szükséges kozbéke további fenntartásában a kulturára, a civilizációra vannak és vagyunk utalva.

Az évtizedekig tartó hosszas háborúnak vége van. És hisszük, közeledünk azon időpont felé, melyben a népek, nemzetek és országok vezetői megértve a civilizáló keresztény szellem békeszavát, az általános lefegyverzésről kezdenek gondolkodni s a keresztény civilizáció iparkodnak felépíteni és biztosítani a világpolgárok jövőjét, anyagi és erkölcsi jólétét és végeztélját.

De az emberiség úgy, mint a népek vezetői ezen, talán még a távol jövőben lévő céljokat csak akkor közelíthetik meg, ha a kulturális téren mindent elkövetnek arra nézve, hogy az ember a modern civilizáció minden kívánalmával birjon.

Korunk tagadhatatlanul élénk törekvést tanusít az emberképzés iránt s nem kis áldozatokba kerülő kísérletezéseket tesz nagyhorderejű kérdés megoldása körül. — Látjuk mily óriási erőlködéssel siet századok mulasztását e téren is pótolni. S épen egyik hibája az emberképzés természetellenes erőszakolása is, az erre irányuló jóaka-

ratu, de a kísérletezések miatt kivánt eredmény nélküli törekvések tulhajtottsága.

Korunk másik hibája a mai emberképzés körül, hogy a közszellem áramlatával úszva, csak a materialisztikus iránynak hódol, csak az anyagot öli fel, az eszményt, az idealismust teljesen elhanyagolja.

Már pedig az ember test és lélekből áll. E két alkatrészt csodás összetételének megfelelőleg Isten oly igényeket támasztott az ember kisvilágában, melyeket sem maga az anyagiság, sem az eszménység egymagára nem képes kielégíteni. De kielégíti a kettőnek a kinyilatkoztatás isteni tana szerinti csoportosítása és egyenlő mértékű összefoglalása.

Mi következik ebből?

Az emberképzésnek, hogy az a hozzá fűződő sokszoros céloknek megfeleljen, tehát az egész embert fel kell ölelnie. Vagyis nem elég csak a testet különböző testgyakorlatok által idomítani és edzeni; nem elég csak az észet és tehetségeit a rideg anyagi irányban kifejleszteni, az anyagi érdekek és igények iránt tulérzékenyvé tenni s vágyait túlságázni. Mindez nem maga a cél, mely végett az ember teremtett. Ezek legfőleg csak módok, eszközök és pedig nagyon is alárendelt és muló eszközök a tulajdonképeni cél eléréséhez. A teremtés ura a szívet tette azon fenséges tulajdonok székhelyévé, melyek képesek az embert megnemesíteni, azon eszményi magaslatra emelni, mely által az ember méltóvá lesz az emberi nevezetre, méltóvá lesz alkotójához és kettős célját elérte.

Ebből látszik, hogy az emberképzésnél a szívet nem szabad elhanyagolni, sőt az egész emberképzést a szív megnemesítésén, a szív kiképzésén kell felépíteni. Ennek pedig egyetlen módja és eszköze a szívbe oltott vallás-erkölcsi érzelmeknek kifejtése, kiszélesítése és nagygyá nevelése.

S hogy modern korunk mai emberképzésével nem bir kellő eredményre vergődni: oka, mert az emberképzés alapját, a szívképzést, a vallás-erkölcsi nevelést elhanyagolja s így az ember civilizációját nem az alapról fölfelé, hanem a földétről lefelé, alap nélkül, a szenvedélyek és gyakran a felfuvalkodottá tett ész homokán siet fölépíteni.

—ss—

A „köz sé g.”

„Hallgatni arany”

Viszhang.

Ha egy hasonlíthatatlanul előkelőbb korban az ekeszarvától az államkormányzói polczra jutni, — vagy az újabb korban egy iparosnak egy világrész leghatalmasabb elnöki székét betölteni, — nem találtatott illetéktelennek; nem-e a „hangya” parányiságára vall jelen korban az oly bölcsesség, mely nemcsak a képességet, de a képességi jogosultságot is bizonyos — habár semmit tevő — dédelgetett osztály örökségének vindikálja?

A „sutorne ultra crepidam” jelmondat a mai democraticus korban nem bir jelentőséggel, mert a szabadság és egyenlőség forró levegőjében megégett a kiváltságok alkotmánya s az emberiség jogai közkinccsökké váltak.

És ha mégis találkoznak olyanok, kik helyes és komoly érv helyett — sofismákkal brilliroznak; kik az igazságot nem a „mi” hanem a „ki” kérdésének mívoltja szerint mérik: az ilyenek azon középkori álomkórásban szenvednek, mely a szélmalomhősök tenyésztésére alkalmas talajt szolgáltatott.

Az önérdék nagy büvész, s habár sportszerű elme-futtatásokkal képes a „látvagyó” magas közönség szemébe port hinteni: de a jobb érzést, az igazságot nem győzheti le, mert a káprázat elmulik, mihelyt a függöny mögötti „mesterkedést” a tudat világossága felderíti.

Hasznos elv (üzéreknek) az a „Zeeligféle elv: „hogy a mi az enyém, az az enyém, és a mi a tied az is az enyém” szakasztott olyan, mint „Hangya” birtokossági fogalmának elve.

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

A két testvér.

— REGÉNY A XVII-İK SZÁZADBÓL. —

Irta: VERESS ZSIGMOND.

10) Harmadik fejezet.

Alig tett Kercsessy tiz lépést, — Sassy föl emelte pisztolyát, célba vette s rá lőtt. Kercsessy a lövés következtében előre bukva — szétzúzott fejjel feküdt a pázsiton; kiömlő vére pirosra festette a zöld gyepet, még egyet-egyet vonaglott, de csakhamar beállott a halál.

Sassy meredt szemekkel bámulta véres munkáját. Szemei a holttestre tapadtak, lába a földbe gyökerezett s csak most látta az általa elkövetett tényt teljes borzasztóságában. Szíve hangosan dobogott s előtte szokatlannak tetsző zajt hallott. Kezét szívére nyomta, hogy azt elcsendesítse s akkor vette észre, hogy a kábultság félrevezette, mert az egészen másféle zaj, mint a szívdobogás.

Sassy a közeledő zajra felocsudva, menekülésre gondolt, de már a lövés zajára kíváncsiságból előrohant pásztorok által körül volt véve.

Az előjött pásztorok látva a véresen elterült holttestemet s a zord kinézésű Sassyt, büntényt gyanítottak s a gyilkost el akarták fogni. Megrohanták, de a támadás Sassyt is magához térítette s hatalmas erővel csapott a támadók közé széles kardával. A legelsőt egy csapással földreterítette

s a többinek fordult, de ezek látva társuk sorsát, saját életüket féltették s megfutamodtak.

A futókat Sassy nem üldözte, úgy is hiábavaló lett volna. Nem is gondolt velőzököt, inkább foglalkoztatta saját sorsa. Világosan állott előtte, hogy az elmenekült pásztorok jelentést tesznek a történekről s aztán minden kiderül és a halálos ítélet kétségtelen. S mikor az élet jön szóba, ott sokáig nem szoktunk fontolgtatni. — Mindent az életért.

— Inkább fölálodom vagyonomat, boldogságot s mindenemet — mondá Sassy — de életemet megmentem.

Sassy többé nem tért vissza nejehez, hanem a hegyeken keresztül az alig néhány ór által lakott Solyomvár felé vette útját. E vár volt őseinek is buvhelye zavargós időkben s neki is lehet. Csakhogy itt sem ülhetett sokáig, mert a hivatalos kutatásokat arra is kiterjesztették. Menekülnie kellett tovább. Ha nem akarta magát üldözői kezébe adni, nem volt egyéb hátra a menekülésnél s így választotta aztán magának az „Ócsém” tetejét, a melynek barlangjait ifjúkori kalandjaiból jól ismerte.

Az öreg Sassy kimerülten hallgatott el. A hosszúra nyult elbeszélés, öregség és a mult emlékezete által is megrongált szervezetet tulcsigázta. Arczán nagy lelki küzdelem nyoma látszott.

Darót még nem elégítette ki az öreg felvilágosítása, melyben egész életét feltárta; — még tudni akart valamit, a mi rendkívül izgatta. Nyug-

tanul tekintgetett az öregre, ágyára dőlt, s ismét felugrott. A tüzet is felélesztette újból, de nyugtalansága csak nem tünt el.

— Még egy kérdést — szólalt meg végre Daró. Mi lett a leánykából, a kit elraboltál? Hová vitted?

Az öreg Sassy fájdalmasan tekintett Daróra mintha fájna az a kérdés neki.

— Oh, én szegénnyel nagy igazságtalanságot követtem el — válaszolt Sassy. — Nem volt előre biztos helyem, a hová a leánykát elhelyeztem volna a fölfedezett veszélye nélkül. A véletlen épp egy kőbor kalandor-társaságot hozott útamba s annak adtam át a leánykát, de hogy mi lett belőle? nem tudom. Az utolsó hírt Kercsessytől hallottam szegényről. Ő — mint nőmet biztatta — mondta, hogy nyomában van s pár nap alatt kezei közt leend. De szándékát nem tudta kivinni s így szegény leányka a kalandorok körmei között maradt.

— De nem maradt! — vágott közbe Daró. Kercsessy megtudta, hogy hol van a leányka s engem, ki ama kalandorcsapat tagja voltam — megvesztegetett és a leánykát elloptam társaimtól s Szentmihályra Koroghyékhoz vittem, a hová Kercsessy rendelte. Ezek után természetes, hogy társaimhoz vissza nem mehettem s ezután saját kezemre dolgoztam. — Néhány évig nem történt semmi baj, de egyszer összetalálkoztam a régi ismerősök közül néhányval, ezek persze rögtön megismertek s megakarták magukat bosszulni s ekkor léptél te közbe s jöttem veled ide,

t. i. „a község a birtokosságé, és a birtokosság a községé.“ (!)

Hát az „állam“ és „állampolgárok“ ez is egy és ugyanaz, vajjon miért kell mégis az állampolgárok érdekeit az állam érdekeinek alárendelni?

„Hangya“ szerint valószínűleg ez is csak fogalomzavar s éppen azért nem ártana az állam javait és jövedelmeit is a szélmalom-vitézek javára arányosítani.

A magasabb érdekek: közmívelődés, közbiztonság, közigazgatás s egyéb közjók a hangyáknál mind másodrangú kérdések, a fő: a „birtokosság“ (talán a gentry?) és aztán... „ne ultra crepidam“; mert a varga nem képes a közjóért lelkesedni, örüljön ha „hangya“ cipőt rendel nála, — a „honoramentéshez“ és a semmittevő élősdiséghez „privilegium“ kell. (!?)

Uram! Hangya uram, a „község“ nem fogalomzavar, hanem zavaros fogalom az, midőn valaki a községet — különösen a székelyföldön — oly irányban akarja a birtokossággal identificálni, hogy ez a községet, mint a czethal Jónást elnyelje. Csak a bibliai czet, miután gyomrát Jónás megnyomta, terhét a partra kivetette; de kétes, hogy az újkori czet híres aeskuláppjai képesek lennének-e ily műtét eszközésére? és a súlyos falat nem okozhatná-e a falánk állat végkimerülését?

Habár a község csalhatatlanul egyedekből áll, e két fogalom — az államkormány eddigi rendje szerint — nem azonos.

Mert az egyedek (akár birtokosság) különvált saját egyéni érdekeiket — a gyengébbek hátrányával is — törekednek előmozdítani; míg a község az összesség jogainak és egy magasabb országos közjónak és nemzeti érdekek együttes védelmére és fenntartására van hivatva. Csak a kölcsönös hatás egymásra, és együttes közreműködés az a tényező, mely ezen fogalmak között az ellentéteket és különbséget kiegyenlíteni s a közjó érdekében üdvös hatást előidézni képes.

Midőn tehát oly kérdést kell megoldani, mely az egyedek (vagy birtokosság) és a község érdekei között ellentétes eredményre következtet: a helyes és hazafias közvélemény a község részén kell hogy álljon, illetve az egyedek saját egyéni érdekeiket a község közös érdekeinek alá kell hogy rendeljék.

„A kié a föld, az é a ország“ és mióta az ősiség eltöröltetett a székelyföld specialis magyar nemzeti jellegét igen nagyrészen az osztatlan községi birtok és vagyon-állomány tartotta fenn. Mert a székely nép, ha idegen helyre eltávozott vagy kivándorolt — még mindig volt egy láncszem, mely őt szülőföldjéhez kötötte és oda vissza vonzotta: „a közvagyon“; még mindig volt egy tényező,

— Oh Istenem! csak hogy nem maradt a kalandorok kezében — mondá Sassy némi örömmel, majd fejét kezébe rejtve, keservesen zokogott.

Negyedik fejezet.

J u d i t.

169*. év keserves volt a székelyekre. A tatárok majdnem minden hónapban meglátogatták az azelőtti években is sokat sanyargatott Csikszéket. Mindig olyankor jöttek, mikor a nép biztonságba hitte magát s a hegyekről s buvóhelyeikről lassanként visszatért tűzhelyéhez.

A legtöbbszor a gyimesi szoroson törtek be s rövid kalandozás után csakhamar visszahúzódtak, folyton izgatottságban tartva a népet. A mikor a megyei hadsereget összevonták, akkor már nem volt többé az országban ellenség s midőn szétbocsátották, már megint itt volt.

Ezek az apró csatározások s beütések azonban csak előkészítői voltak egy nagyobb hadjáratnak.

169*. ik tavaszának végén tekintélyes haderővel törtek át a tatárok a határon a khán vezérlete alatt s az utjukba eső falvakat tüzzel-vasal pusztították.

Az öregeket felkonczolták, az ifjakat rabszija fűzték, a nőket állati szenvedélyeik kielégítésére magukkal hurczolták; a gazdag, előkelő foglyokat magas váltságdíjakként árulták.

Teljes volt a pusztulás. Estéknént az eget az égő falvak lángjai megpirosították s hirdették

mely neki nyomorában segélyt, s gyermekeinek neveltetésére és előmenetelére kecsgetető reményt nyújtott: „a közvagyon.“

Vajjon eszélyes dolog-e a pillanatnyi egyéni haszonért ezen közös nemtőt feláldozni, és a nép nagyobb — szegényebb — részét, mely csekély osztalékát megtartani nem leend képes, a szülőföld vonzerejétől megfosztani engedni, s a bizonytalan jövő esélyeinek, az elzülésnek martalékul oda dobni? „Videant Consules“

Ezen indokokból, — nem vindikálva magamnak csalhatatlanságot — védtem és védem a „községet“, s habár „hivatlannul“ s gyenge erővel, de közpolgári joggal élve, kötelességemnek tartottam minden alkalommal ezen elvekkért a küzdőterre kiállani; s elfogadva a hivatottabbak és a közvélemény méltányos bírálatát, sikertelenség esetén is fennmarad azon szerény elégtétel: hogy polgári kötelességemnek e téren is tehetségem szerint eleget tettem.

Marius.

Egy tutajozó község.

Gyergyó-Ditró, 1890. ápril 10.

A husvéti szent ünnepek alatt elmerengtem Ditró község piacán és szomoruan tapasztaltam, hogy az „Allelujá“-t zengni óhajító keresztény híveknek nagy serege nem juthatott be az Isten házába. Ditró községében történik meg az, hogy az Isten dicsőítésére sietők nem találnak helyet a templomban! Oly kicsiny kis épületke is e templom, hogy még a vasárnapokon is tartani szokott istentisztelet alatt sem férnek a hívek belé. 6000 lélek, kivétel nélkül róm. kath. és nincs akkora templom, hol legalább 1000 ember elférne a közegészség és életbiztonság épségben tarthatásával.

Pedig Ditró az erdélyrészi furdók királyát: „Borszéket“ birja birtokul, rendelkezik vagy 25 ezer hold erdővel, melynek szakszerű és hű kezelése biztosítana a községnek évenként 20000 forintot, valóságos „eldorádó“ van itt, és templomra még sem jut pénz.

Tekintsünk egy kissé e község beléletébe, mihez jogunk van, mert lévén az intéző közhivatalnokok működése nyilvános bírálat tárgya; — lévén a közvagyonkezelés nyilvános számadás alá tartozó, és minél erősebb ezen működésekre vonatkozó kritika, annál inkább fog a közhivatalnok odatörekedni, hogy működése az eszményi igazságot elérje a közjó felvirágoztatása érdekében.

Mielőtt áttérnék erre, vagyok bátor a vármegye nagyságos alispánját kérdeni: vajjon bir-e tudomással az 1879. évi június 14-én kiadott és 1889. jun. 14-én életbelépett erdőkezelési törvényről, melynek értelmében községi erdők kezelésével csak az azon törvény szellemében szakképzett egyének bízhatók meg? — bir-e tudomással arról, hogy

messze vidéken a vandal pusztitást. Nappal a szállongó szikrák rémitették a még mit sem tudó környék lakóit.

A katonaságnak hire sem volt, csak egyes vagyonosabb urak, a kik külön katonasággal rendelkeztek, tettek valamit, hogy a féktelen pusztitást megakadályozzák, de ezek is csak egyes családok megmentését, oltalmazását tehették feladatukká, részint mivel őrségük nagyobb részét váraik őrzésére kényszerültek hagyni, részint pedig mivel mindegyik külön-külön, egymástól függetlenül működött s így nagyobb elhatározó ütközetbe nem bocsátkozhattak.

E mentő csapatok közül ugy vitézségre, mint nagyságra leginkább kivált a Sassy Géjza által vezetett csapat.

Mig bátyja Atila a várat védte, addig Géjza bejárta a tatárok által elfoglalt területet s sokakat megmentett a dúló vad hordák kezei közül és szállított biztos helyre.

Géjzának nem az volt a szándéka, hogy magasabb rangukat vegyen oltalmába, hanem az, hogy a védteleneket segítse, óvja a pusztító tatárok barbárságától és vadállati dühétől.

A hol veszély volt, ott volt, a hol mentőre volt szükség, ott jelent meg; hol már-már el volt veszve minden, ott termett s bátor csapataival menészen szállt szembe a sokszor nagyobb tatár sereggel s kényszerítette vagy zsákmányát elhagyva futásban keresni menedéket, vagy pedig szembeszállni vele s így vivni ki az előnyt, a mi azonban nem igen esett meg.

Ditró községében két ilyen szakképzett egyén van, még pedig jó és kitünő képesítéssel és mégis a fennjelzett nagy erdőség kezelése egy teljesen szakképzetlen emberre van bízva? vajjon eszomorú körülményt a fennálló és szentesített törvényekkel megegyezőnek tartja-e?

És most lássuk cikkem czimének mélyreható értelmét:

Ditró község a szakszerű erdőkezelő még szakszerűbb véleményadása és a községi jegyző közreműködése mellett felcsap tutajkereskedőnek, a józanabb és higgadtan gondolkozó képviselők tiltakozása daczára. Megkésztik a tutajokat, leszállítják a Maros partjára, és hirdetnek nyilvános árverezést. Az árverezésre meg is jelennek a kereskedők szép számmal azonban az 5 frt kmkénti kikialtási ár hallattára faképnél hagyják a községet; le kellett a fa értékét szállítani 4 frt 50 kr-ra.

Az árverezés végbe megy és a legtöbbet ígérőnek 16.1 kr. köblábanként a fa el is adatott; a napokban be is mérték: 49,000 köbláb az elkészített tutaj, melynek értéke a) 16.1 krajczárral=7889 frt. — És az erdőbíró a jegyző úrral egyetemben diadallal ütök mellüket: milyen pompás vásárt csináltak a község előnyére!

Számítsunk egy kicsit.

A letarolt erdőrészből utat készítettet a község 4000 frtért; a fa feldolgozása köblábanként átlag 8 kr=3920 frt; a munkások ellenőrzésére elfogyott mintegy 400 frt és így a tutajozás összes költségei 8320 frtra rugnak. Tehát Ditró községe a szakszerű erdőkezelésből kifolyólag, hogy 49,000 köbláb kereskedelmi fenýőfát el tudjon adni, még ráfizet 431 frtot.

Fordítsuk meg a calculust: a fát, lábán állva el lehetett volna adni köblábanként átlag 7 krajczárral = 3400. frton; a ki a fát megvette volna, az gondoskodott volna útról is és így e czimen a községi pénztárba megmaradhatott volna a 4000 frt, de aapidíjak sem emésztettek volna fel 400 frtot, és így ezen összeghez hozzávéve a fenti 431 frt deficitet: a község csak 8261 frtot veszített.

De mi ez a csekélység Ditrónak?! Egy csepp a tenger vizéből.

Ilyen gazdálkodás mellett Ditró rengeteg erdői tönkremennek, a népnek nem lesz fája, a községnek nem lesz pénze és így van ez, hogy 6000 élő katolikus ember nem kap egy tisztességes templomot, hová vasár- és ünnepnapokon elmehetne hálaadásra.

Nem tudom elhinni, hogy a vármegye nagyságos alispánja ismerné e viszonyokat; — hogy tudná, miként lesz Ditróban a közvagyon elprédálva, mert bizonyosan beleszólna törvényadta jogánál fogva.

Van pénze Ditrónak elég! Hogy mennyi? álljon itt egy más — követésre méltó — példa:

A nap lement s csendes éj váltotta fel a zajos, küzdelmes napot. Az égő falvak lassanként elalszanak, csak mint egy fénybogár vetnek kétes világot a messze környékre. A tatárok táborukba vonulnak s látszólag ők is pihenni és a szerzett zsákmányt élvezni akarják.

Az est beálltával Sassy Géjza is megállította kised csapatát a Szépvíz mellé benyuló Kárpátok tövében s ott ütötte föl sátrát, elhatározva, hogy az éjet ott fogják tölteni.

A bátor harcosok egymásután ugráltak le lovaikról s gyorsan a táborhely elkészítéséhez fogtak.

Csakhamar kigyultak az őrtűzek a táborban — s kedélyes beszélgetés között mondogatták egymásnak a napi eseményeket. A jókedv mindig magasabb és magasabb fokra hágott. Géjza is vitézei közé vegyült, s ő is egy-egy érdekes kaland elbeszélésével mulattatta hiveit, mig viszont ő is jól mulatott katonái tréfáin.

De az álom is hamar jelentkezett, a mi nem csodálandó, hisz nehéz fáradozások után jól esik pihenni. A zajt lassankint hallgatás váltotta föl. A jókedv kitörései elhallatszottak s csak az őregyhangu járása zavarta a tábor éjjeli csöndjét.

A legénység már aludt, de Géjza még mindig sátra alatt ült s a sötét éjbe bámulva, gondolataival volt elfoglalva.

Egyszerre csak a sötét éjben egy villámszerű fényugár tör elé. Az egyik közeli faluban magas lángoszlop csapott föl s világította meg az egész környéket, mint egy óriási fáklja. (Folyt. köv.)

A községnek ménlóra van szüksége; kapja magát a mindenek felett álló községi jegyző s elmege Fogarasba lovat vásárolni harmadmagával. — 11 napig utazgat (majd a kéjtutásra áttérdek egy legközelebbi cikkemben), hoz haza egy lovat 150 frt vételárban, de a napidíjak felmennek 130 frtra és így egy nem is 5 markos fiatal lovacska 280 frtba áll, melyért szakértői vélemény szerint már most nem adnának 100 frtot, hát egy évi használat után!? (400 kancza van a községben.)

Miként lehetséges, hogy a községi jegyző megy ménvásárolni? Mi köze a községi jegyzőnek a ménlovakhoz? Hogyan lehetséges neki egy akkora községből 11 napra távozni anélkül, hogy szakértő helyettst hagyjon vissza? Ugylát-szik, nagyon mesze estünk a központtól, mert igen kis gondot fordítanak községi ügyeinkre.

Szolgálok még ily példákkal, de ezeknél még cizfrábbakkal is adandó alkalommal.

Azon reményben zárom soraimat, hogy a vármegye nagyságos alispánja nem fogja csak így pusztán elhangoztatni engedni soraimat, hanem intézkedni fog e visszaélések megszüntetésére.

Vranesits Gyula,
polg. isk. tanár.

Csikvármegye közigazgatási bizottságának üléséből.

Csikszereda, 1890. április 14.

A megyei közigazgatási bizottság Mikó Bálint főispán ur elnöklete alatt mai nap tartotta meg rendes havi ülését, melyen a bizottság tagjai kevés kivétellel jelen voltak.

Az ülésnek nevezetes tárgya nem volt, kivéve a folyó évben teljesítendő utmunkákról az építészeti hivatal által beterjesztett műszaki műveleteket, melyek által a közmunka kötelezettek anyagi ereje elég nagymérvben fog igénybe vétetni.

Az alispáni hatáskörbe tartozó közigazgatási ágak mult havi forgalmáról — miután a megye alispánja a sorozással van elfoglalva — Madár Imre főjegyző tett jelentést, melyszerint az alispáni iktatóra mult hónapban 630 ügydarab érkezett, miből 603 el is láttatott. Tüzeset márcziusban nem jelentetett be, marhalevél ürlap 8500, fegyver szabadalom 14, 15 napos utlevél 13 adatott ki és külföldre szóló egy évre érvényes utlevelet 662 egyén kapott.

Az árvaszéki elnök jelentése szerint árvaszéki iktatóra 780 ügydarab érkezett s abból 764 el is intéztetett; továbbá gyámi számadás beadatott 56, gyámság alá került 50, felszabadított 63 árva.

A gyámpénztárba 3407 frt 36 kr folyt be, miből egyrészt az árváknak kiadatott, másrészt tőkésítetett 3164 frt, s így a hó végén maradt készpénz 242 frt 70 kr.

A főorvos jelentése szerint a közegészségügy márczius havában elég kedvező volt, sehol semmi járványos betegség nem uralkodott.

A szeredai közkórházban 64 beteg ápolatott, kik közül gyógyult 36, javult 5, elhalt 1, további gyógykezelés alatt maradt 22.

Orvosrendőri bonczolás 6 esetben történt.

A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint az adó befizetési eredmény kedvezőtlenebb volt, mint a mult év hasonló időszakában még pedig 6015 frt 73 kral.

Egyenes adóban a folyó év I. ső negyedére megállapítva volt 69,579 frt 65 kr, miből befizetett 46943 frt 47 kr, maradt hátrálékban 22636 frt 19 kr.

Hadmentességi díjakban előiratott 3111 frt 33 kr, ebből bevezettetett 379 frt 74 kr, maradt hátrálékban 2731 frt 59 kr.

A tanfelügyelő bejelentette, hogy a tanügy körében márczius havában nevezetesebb mozzanat nem történt, s az iskoláztatás rendes folyamatban volt.

Az építészeti hivatal főnökének jelentése szerint a mult hó elején dühöngött hó viharok úgy az állami mint a megyei utakon okoztak közlekedési akadályokat, de fennakadás nem fordult elő. A hó utolsó felében gyorsan lefolyt hó olvadás is csak a brassó-tölgyesi hadászati uton, különösen Karczfalván nehezítette meg a közlekedést majdnem 10 napon át, hol a víz az uttestben károkat is okozott.

Az államuttra ez évben szükséges kavics mennyiség 1430 két köbméteres halomban állapít-

tott meg 2409 igás és 6167 kézi napszámmal A megyei utakra kiszabott 4412 drb két köbméteres kavics halom, 9375 igás és 16501 kézi napszámmal. Az uzvölgyi ut fenntartására, a csatószegei utáshelyezésre, a szereda-mindszenti utépítésre, a putnai ut javítására és több utkiszélesítési mukákra 3365 igás és 9635 kézi napszám fog igénybe vétetni.

Ezen természetben teljesítendő munkákon felül a megyei közmunkaváltságalap terhére vállalati uton a k.-vásárhely-sztkirályi és a brassó-tölgyesi uton 11.213 frt 30 kr értékű, a ditró-sárosputnai utépítésnél 9510 frt 58 kr és a megyei utvonalakon még készpénzzel elő állítandó 1470 drb két köbméteres kavicsalom előállítására 5515 frt, végül a Csatószeg közötti utbiztosításra 643 frt 5 kr, összesen tehát 26,882 frt 43 kr. költség fog fordíthatni.

A kir. ügyész jelentése szerint a megyében levő bírósági fogházak személy forgalma a mult hónapban 204 volt s ebből 187 elítélt. Büntetés idejét kitöltötte 95, maradt a hó végén letartóztatva 91.

Büneset feljelentetett 28, melyek közül fontosnak egy sem tekinthető, s mivel a bünesetek száma a február havinál 14-el kevesebb volt, a közbiztonság állapota is jobbra fordultnak tekinthető.

Rabtartási költség czimén a mult hónapban 601 frt 80 kr lett kiadva, mivel szemben a felek által 24 frt 50 kr térített meg.

Rabmunkajövedelemből befolyt 130 forint 96 kr.

A pénzügyigazgató által előadott tárgyakat hadmentességi díj és behajtatlan adók törlése iránti kedvezmények képezték.

A gyűlés déli tizenkét órakor bezáratván, a tagok főispán ur vendégszerető házához távoztak ebédre.

L E V E L E Z É S.

Jótekonyczélú tánczestély.

Gyó-Szentmiklós, 1890. ápril 12.

A gyergyószentmiklósi ifjuság már évek óta a minden évben rendezni szokott két tánczestélyen kívül mindig szokott a helyi szegény tanulókat segélyező egyesület javára társas estélyeket rendezni s ezáltal az egyesület magasztos hivatásának teljesítéséhez hozzájárulni.

A lefolyt nagyböjt alatt kivételesen nem rendezett semminemű mulatságot, hanem közmegegyezéssel elhatározta, hogy április 7-én (Husvét-másodnapján) fent említett egyesület javára zártkörű tánczvizigalmat fog rendezni, s ezt annyival örömebb tette, mivel azon édes remény kecsgettette, hogy megtartandó estélye, tekintettel lévén arra, hogy mily nemes czél megvalósítása végett rendeztetik, a közönség soraiból tömegesen fognak megjelenni s filléreiket a magasztos és üdvös célu egyesület javára elhozni.

De a lelkes ifjuság reményében, fájdalom! nagyon csalatkozott, mert a folyó hó 7-én megtartott jótekonyczélú tánczestély anyagi tekintetben nem sikerült. A közönségnek csak azon része vett részt ez estélyen, mely vagy a szegény tanulókat segélyező egyesület igazgató és rendes tagja, vagy pedig kinek férfitagja a családtól ez estély rendezői közé tartozott. Nem láttuk ott a veres-kereszt-egylet tagjait s még sok másokat, a kiknek erkölcsi kötelességük lenné az ilyen jótekonyczélú estélyeken résztvenni. Pedig már a böjt is elmúlt, az alleluja is megtörtént s a t á v o l m a r a d o t t a k a t a vallás szigoru törvénye nem tarthatta vissza.

A tánczvizigalom máskülönben vigan és kedélyesen folyt le, a jelenvolt kevés számu közönség jól találta magát és kedélyesen mulatott éjféltutáni 3 óráig. A négyeseket 26—28 pár tánczolta.

Az estélyen jelen voltak: özv. Görög Józsefné, Kedves Tamásné, Szász Ignáczné, Ferenczy Györgyné, Blága Imréné, özv. Römer Gyuláné, ifj. Vákár Istvánné, Nagy Endréné, Lázár Péterné, Vákár Ferenczné, Kálmán Istvánné, özv. Fejér Jánosné, özv. Korody Istvánné, ifj. Drótos Jánosné, Lang Carola, Szász Etelka, Fejér Róza, Römer Ilka, Fejér Véri, Klucs Iza, Kedves Erzsi, Lázár Hedvig, Kricsa Róza, Görög Rebi, Blága Berta, Römer Vilma, Ferenczy Ilka, Kedves Emma, Nyerges Anna és Vákár Blanka urhölgyek.

Fogadják az összes jelenvoltak, a szegény tanuló gyermekek nevében a rendezőség leghálásabb köszönetét.

... nok.

Gyászkeretü levél.

Tekintetes

Benedek István urnak

mint az 1848/49-ikbéli honvéd-egylet Elnökének

Csik-Szeredán.

Tekintetes Elnök Úr!

A csikmegyei 1848/9-iki honvéd-egylet nevében hozzám intézett részvétnyilatkozata mélyen meghatott. —

Fogadja úgy az ön, mint családom halás köszönetét, azon kiváló részvétért, melyben bennünket szeretett, felejthetetlen férjem halála alkalmából részesítettek és legyen szives ezen köszönetemet az egyletnek nevében tolmácsolni.

Kiváló tiszteletem kifejezve,

Budapesten, 1890. Április 11-én.

Gr. Andrassy Gyuláné.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Kérjük azon tisztelt** előfizetőinket, kiknek előfizetésük márczius hó végével lejárt, ugyszintén azokat is, kik még az első negyedre is hátralékban vannak, hogy azt minél előbb megújítani, — illetve beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

— **Mint halljuk** a csikszeredai műkedvelő társulat a jövő hó folyamán műkedvelői előadást rendez a Hutter-féle szinteremben. Ez alkalommal „Felhő Klári“ énekes népsziművet hozzák színre. A szerepek már ki vannak osztva s a próbák szorgalmasan folynak.

— **Tüzöltő-bál.** A folyó évi április 7-én husvét másodnapján a Csillag-vendéglő nagytermében rendezett tüzöltő-bál anyagilag igen jól sikerült, daczára annak, hogy kevés számu, de szép közönség adott egymásnak találkát e bálon. De a kik ott voltak, igazán jól mulattak s kedélyesen töltötték el az időt és csak reggeli 5 óra tájt távoztak haza egy kellemesen eltöltött est emlékével. Ott voltak: Nagy Sándorné, Nagy Imréné, Szöcs Mártonné, Csedő Istvánné, Benedek Istvánné, özv. Bialis Ákosné, Szöcs Béláné, Hajnód Ignáczné, Rancz Ignáczné, Rancz Lőrinczné, Darvas Béláné, Szopos Albertné; — a leányok közül: Vincze Amáli, Szopos Mari, Hajnód Juliska, Orbán Netti, Tamás Róza, Szilveszter Mari stb. stb. — Jegyek árából begyűlt: 125 frt 50 kr, kiadás volt 73 frt 9 kr, maradt tiszta jövedelem 52 frt 41 kr, mely összeg az egyesület pénztárában helyeztetett el.

— **Tanitók gyűlése.** A csikmegyei r. kath. tanító-egyesület felcsiki fiókköre április 30-án d. e. 9 órakor kezdődőleg Csik-Rákoson, az iskola helyiségében fogja megtartani első tavaszi közgyűlését. A gyűlés tárgyai: 1) Délelőtt 8 órakor ünnepélyes isteni tisztelet a csikrákosi r. kath. templomban főtisztelendő Murányi Kálmán ker. főesperes ur által. 2) Gyakorlati tanítást tartanak: Kiss Antal, Orbán Mihály helybeli és Ferencz Tamás csikcsicsói tanítók. 3) A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 4) Felolvasást tart Márton Gábor. 5) Szaval Biró József 6) Jelentések. 7) Indítványok. 8) A gyak. tanítások zártkörű birálata.

— **Kegyetlen gyilkosság** történt a napokban Gidófalván. Lemhényi Tamás odavaló lakos régóta ellenséges viszonyban állott a feleségével. Ütötte, kiozta az asszonyt. Április 9-én szesztől mámorosan tért haza Lemhényi s a szokott módon bánt otthon a házastársával. Mostoha fia, László Mihály egy 23 éves legény megsokalta a dolgot s anyjával egyetértve este megfojtották Lemhényi Tamást és bedobták az istállóba a lovak közé, valószínűleg azon szándékkal, hogy az ember halál-ét a lovakat lehessen okozni. A dolog gyanussá vált s a megindított vizsgálat folytán az anyát és fiát a sepsiszentgyörgyi kir. járásbíróshoz kísérték be a csendörök, melynek börtönében várják be a vizsgálat további menetét.

— **A vonat alatt.** Segesvárott a mult napokban egy Tóth István nevű szijgyártó-segéd a Brassóba menő vonat által elgázoltatta magát, — mert egy kereskedősegédet megszurkált és félt a büntetéstől.

— **Köszönetnyilvánítás.** Elmulaszthatatlan kötelességemnek tartom a tűzoltó-egyesület nevében hálás köszönetet mondani mindazoknak, kik a f. hó 7-én rendezett tűzoltó-bálla az egyesület pártolása céljából jegyet vásároltak és felülfizettek. E szép tettük a legmélyebb elismerést érdemli. Adja Isten, hogy e nemes szívű pártolók sokáig éljenek! Csikszereda, 1890. ápril 10. Az egyesület nevében: Szöcs Béla, s. tisz.

— **Nyilvános köszönet.** A gyószentmiklósi ifjuság által folyó 7-én a szegény tanulókat segélyező egyesület javára rendezett tánczvigalom rendező-bizottsága részére készített csinos és izléses kivitelű jelvények kiállításáért Ferenczy Ilka, Römer Vilma, Szász Etelka és Römer Ilka öngyáságaiknak e helyen is legszebb elismerést, és leghálásabb köszönetet nyilvánítunk. Gyergyó-Szentmiklós, 1890. április 10. A rendező bizottság nevében: Dr. Fejér Dávid elnök, Kritsa Konrád jegyző.

Csikszeredai piaczi árjegyzék.

— Csikszereda április 9. —

Buza tiszta (hektoliterenként) 6 frt 50 kr. Buza közepes 5 frt 50 kr. Rozs 4 frt 50 kr. Árpa 4 frt — kr. Törökbuza 5 frt — kr. Zab 3 frt — kr. Borsó 15 frt. Lencse 16 frt. Fuszulyka 8 frt 50 kr. Kása 16 frt — kr. Burgonya 2 frt 50 kr. Marhahus (klgrammonként) 28 kr. Sertéshus 40 kr. Bercéshus 20 kr. Szalma (métermázsánként) — frt 70 kr Széna mm. 2 frt 30 kr. Ókór párja 250 frt — kr. Tehén párja 100 frt — kr. Faggyuygyertya (kilogrammja) — frt 60 kr. Tüzifa kbm. (1 méter) 2 frt 40 kr. Malacz darabja 1 frt — kr. Lud — frt 80 kr. Bárány 1 frt 80 kr. Csirke párja — kr. 10 tojás 20 kr.

A kis lutri húzása.

Szeben, 1890. április 9.

45. 35. 59. 60. 58.

Felelős szerkesztő: **Dr. BOCSKOR BELA.**

Főmunkatárs: **VITOS MÓZES.**

Kiadó: **GYÖRGYJAKAB MÁRTON.**

168—1890. szám.

Árverési hirdetmény.

Alólirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csikszeredai királyi járásbírószék 19—1889. számú végzése által csikszentmiklósi rom. kath. egyházmegye végrehajtató javára csikdelnei Kánya József ellen 500 frt tőke s járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt és 1150 frtra becsült széna és gabona, termés, tűzifa, szekerek, szán, tehén, épületfák stbből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 279—1890. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Csik-Delnén a község házában leendő eszközzésére **1890. évi május hó 2-ik napján** délelőtti 10 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Csikszeredán, 1890. évi ápril hó 4-ik napján.

Gondos István,
bir. végrehajtó.

Szám 445—1890. tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A csikszentmártoni kir. jbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a csikmegyei közkórház végrehajtónak Bors István végrehajtást szenvedő elleni 400 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a csikszeredai kir. törvényszék (a csikszentmártoni kir. járásbírószék) területén levő s Szentgyörgy község határában fekvő s a szentgyörgyi I. rész 413. sz. tjkvben 1375. hrsz. 11 frt, 1648. hrsz. a. épületes belső telek 160 frt, 1651, 1652, 1653. hrsz. 14 frt, 1660. hrsz. 10 frt, 1720, 1721, 1723, 1728. hrsz. alatti ingatlan épületes beltelek 450 frt, az 1732. hrsz. 83 frt, 1738. hrsz. 6 frt, 1866, 1867. hrsz. 11 frt, 1951 hrsz 9 frt, 2041, 2042 2043 hrsz. 41 frt, 2357 hrsz. 5 frt, 5103, 5104. hrsz. 23 frt, 5161. hrsz. 3 frt, 5168/1, 5169/2. hrsz. 17 frt, 5191. hrsz. 3 frt, 5431. hrsz. 4 frt, 5283. hrsz. 5 frt, 6683. hrsz. 9 frt, 6685. hrsz. 2 frt, 6781. hrsz. 24 frt, 7065. hrsz. 24 frt, 7551. hrsz. 65 frt, 7800. hrsz. 6 frt, 8047. hrsz. 12 frt, 8467. hrsz. 73 frt, 8697. hrsz. 5 frt, 8575. hrsz. 22 frt, 8567. hrsz. 4 frt, 9704. hrsz. 2 frt, 9762 hrsz. 2 frt,

9787, 0788. hrsz. 5 frt, 9790. hrsz. 5 frt, 9826. hrsz. 15 frt, 9841. hrsz. 9 frt. 9858. hrsz. 3 frt, 9861. hrsz. 22 frt, 0977. hrsz. 5 frt, 10016 hrsz. 7 frt, 10093. hrsz. 4 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1890. évi május hó 3-ik napján** délelőtti 9 órakor Csikszentgyörgy község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át vagyis készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 24 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én. 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbírószék, mint tlkvi hatóság.

Csikszumárton, 1890. Márczius 3-án.

Szakács,
kir. aljbíró.

23. vh. szám 1890.

Árverési hirdetmény.

Alattirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré

teszi, hogy a csikszeredai királyi járásbírószék 2391—1889. számú végzése által Szathmári Domokos csikszépvízi lakos végrehajtató javára cs. szentmiklósi Péter Balázs és érdektársai ellen (képviselve dr. Bocskor Béla ügyvéd, hagyatéki gondnok által, 85 frt tőke s ennek 1881. évi január hó 1. napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 29 frt 97 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólagon le- és felülfoglalt és 352 frt 30 kr-ra becsült széna, szalma, zsúp, szekerek, butorok, sertések, juhok, házi posztó, szán, trágya, ágynemű sat.-ból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1594/1889. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Csik-Szt-Miklóson a község házában leendő eszközzésére **1890. évi április hó 22-ik napján** délelőtti 10 órája határidőül tüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. év LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Csik-Szeredán, 1890-ik évi április hó 3-ik napján.

Gondos István,
kir. bir. végrehajtó.

Alólirott van szerencsém a helyi és vidéki közönség becses tudomására hozni, hogy

fűszer- és vas-üzletemben

mindennemű cikkek u. m.:

fűszer, liszt, cukor, kávé, bőr, talp, fehér és színes fonalak, fejtők stb.

a lehető legjutányosabb árak mellett szolgáltatnak ki.

Különösen felhívom a n. érd. közönség figyelmét az alábbiakra u. mi.:

Kerék-ráf, talyiga-ráf, spáring, gáter, drót, abroncs, fehér és fekete pléhek, gyaluvas, véső, többféle kalapácsok, harapófogók, reszelők és ráspolyok, ajtó- és ablak-vasalás, mindennemű ekerészek és kész ekék, — ács-, rámás- és fűrészlemez; ásó, kapa, vasvilla, gereblye, ruhafogas bronzirozva; drót, csavar és nyitoló szegek; vadász kellékek, lőpor, töltény, selét, fojtás és egyéb apróságok; Verndl-, karabély réztöltények (elárusított állami fegyverekbe), Flóbert-töltény — úgyszintén többféle — itt fel nem sorolt cikkek vannak raktáron.

Csehországi ablaküveg árulás és bevágás nagyban és kicsinyben.

Teljes tisztelettel:

2—3

ALBERT BALÁZS,
vas- és fűszer-kereskedő Csikszeredában.

„R É P Á T I“
égyvényes savanyu-viz
a monarchia legszénsavdúsabb és legtisztább egyvényes savanyu-vizei közé tartozik.

Orvosi tekintélyek nyilatkozata szerint kitűnő sikerrel használtatik: a légzőszervek betegségeinél, vese- és gyomor bajokban, a húgyszervek bántalmainál stb. — *Ezen betegségek ellen a „répáti“ savanyu-viz a legkellemebb s egyszersmind a leghathatósabb gyógyító-szer.*

Borral vegyítve pompás üdítő ital; savanyubb borokhoz használva: páratlan!
A töltés egy legkitűnőbb töltő-készülékkel eszközöltetvén, a palackba töltött viz a forrás vizével vegytartalmilag teljesen azonos marad.
A „répáti“ savanyu-viz friss töltésben és valódi minőségben kapható raktáron.

Csikszeredában: Gál József uraknál
Csikszmártonon: Cseh Vilmos

A „RÉPÁTI“ savanyu-viz kútkelzősege
GYÖRGY JÓZSEF.
K Á S Z O N - I M P É R E N (CSIKVÁRMEGYE.)

20—26